

Totaløkonomi for økologiske mælkeproducenter

Den gennemsnitlige økologiske mælkeproducent kom ud af 2010 med et driftsresultat på 162.000 kr. Spredningen er stor i de opnåede resultater.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Den ringeste tredjedel kom ud med et negativt driftsresultat på 937.000 kr., hvor den bedste tredjedel kom ud med et resultat, som var 1.930.000 kr. bedre. Økologerne kom ud af 2010 med et driftsresultat, som er 365.000 kr. bedre end de konventionelle mælkeproducenter.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Resultat af primær drift

Den bedste tredjedel har formålet at producere mere mælk pr. årsko og til en højere pris end gennemsnittet. Den ringeste tredjedel fremskaffer det højeste gennemsnitlige bruttoudbytte pr. bedrift, hvilket udelukkende skyldes flere køer og hektar end de øvrige grupper. Målt pr. årsko har denne gruppe det laveste bruttoudbytte. Resultatet for den ringeste tredjedel bliver yderligere forringet ved, at omkostningerne er alt for høje. Den væsentlige årsag til at stykomkostningerne er så meget højere, skyldes at der bliver indkøbt dyrere kraftfoder. I kapacitetsomkostningerne er det hovedsageligt lønomkostninger, der er højere, og ellers er de andre poster bare generelt højere.

Finansieringsomkostninger

De gennemsnitlige finansieringsomkostninger er på 1.129.000 kr., hvor renteudgifterne udgør 60%, og de realiserede tab på finansielle forretninger som rente og valutaswaps udgør 20%. Det resterende beløb er forpagtningsafgift, forpagtningsindtægt og finansieringsstilskud. Den ringeste tredjedel har finansieringsomkostninger på over 2 mio. kr., hvoraf ca. halvdelen er renteudgifter. Derudover har denne gruppe også realiseret et tab på 641.000 kr. på de finansielle forretninger. Det er også den gruppe, der har bundet mindst kapital i landbrugsaktiverne pr. årsko. Selv om den bundne kapital er lavest, er gælden pr. årsko den højeste for alle grupper.

Tabel 1: Økologiske heltidsbedrifter fordelt efter bedste, midterste og ringeste tredjedel. Både Jersey og stor race.

Gruppering	Alle	Bedste tredjedel	Midterste tredjedel	Ringeste tredjedel
År	2010	2010	2010	2010
Antal bedrifter	179	60	60	59
Antal vejede bedrifter	300	102	112	86
Landbrugsareal - ejet, ha	117	129,9	101,9	121,3
Landbrugsareal - dyrket, ha	170	176	145	195
Årskøer	151	144	131	186
Kg EK mælk pr. ko	8.102	8.408	8.049	7.871
Kr. pr. kg EKM	2,86	2,89	2,84	2,85
	Beløb i 1.000 kr.			
Bruttoudbytte kvæg	3.775	3.823	3.223	4.440
Bruttoudbytte planteavl	195	236	165	187
Bruttoudbytte i øvrigt	253	230	231	309
Bruttoudbytte i alt	4.224	4.289	3.619	4.936
Stykomkostninger kvæg	1.208	1.010	1.096	1.588
Stykomkostninger mark	139	142	112	171
Stykomkostninger i alt	1.347	1.152	1.208	1.759
Dækningsbidrag	2.877	3.136	2.412	3.177
Kontante kapacitetsomkostninger	1.539	1.482	1.294	1.924
Afskrivninger mv.	571	509	529	700
Resultat af primær drift	767	1.146	589	553
Afkoblet EU-støtte	523	545	455	587
Finansieringsomkostninger	1.129	697	793	2.076
Heraf renteudgifter	675	490	549	1.058
Heraf realiseret tab finansaktiver	226	22	93	641
Driftsresultat	162	993	251	-937
Landbrugsaktiver pr. årsko	208	222	218	186
Gæld pr. årsko	156	143	159	164
Soliditetsgrad	28,7%	38,8%	29,1%	16,3%
Afkastningsgrad landbrug	5,2%	6,8%	4,5%	4,1%

Efterfølgende del af artiklen er kun baseret på økologiske mælkebesætninger - stor race

Driftsresultatet fordelt pr. leveret kg EKM

Af tabel 2 fremgår driftsresultatet pr. kg leveret EKM for de forskellige grupper. Tabellen fortæller, hvor de bedste er bedre, og hvad de to andre grupper er knapt så gode til i forhold til de bedste.

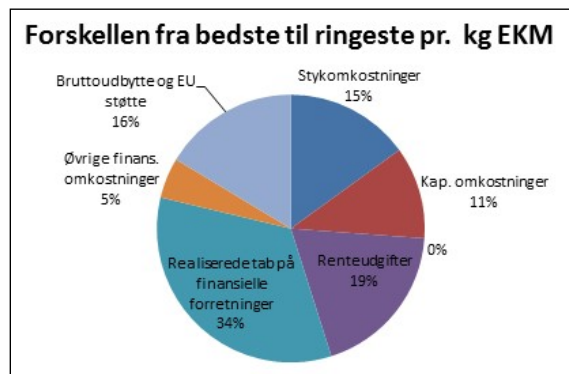
Tabel 2: Driftsresultatet opgjort efter pr. leveret kg EKM. Kun stor race.

Gruppering	Alle	Bedste tredjedel	Midterste tredjedel	Ringeste tredjedel
Mælkeydelse pr. årsko EKM	8.182	8.440	8.083	8.024
Antal Årskøer	152	146	128	189
Bruttoudbytte kvæg	3,10	3,17	3,05	3,05
Bruttoudbytte planteavl	0,17	0,20	0,19	0,12
Bruttoudbytte i øvrigt	0,21	0,19	0,22	0,21
Bruttoudbytte i alt	3,47	3,56	3,45	3,37
Stykomkostninger kvæg	0,96	0,84	0,98	1,05
Stykomkostninger mark	0,12	0,12	0,12	0,12
Stykomkostninger i alt	1,08	0,96	1,10	1,17
Dækningsbidrag	2,39	2,60	2,36	2,20
Kontante kapacitetsomkostninger	1,27	1,22	1,26	1,31
Afskrivninger mv.	0,46	0,43	0,46	0,50

Resultat af primær drift	0,66	0,95	0,64	0,40
Afkoblet EU-støtte	0,44	0,45	0,46	0,41
Finansieringsomkostninger	0,93	0,58	0,79	1,39
Heraf renteudgifter	-0,54	-0,41	-0,53	-0,67
Heraf realiseret tab finansaktiver	-0,19	-0,02	-0,08	-0,46
Driftsresultat	0,17	0,83	0,31	-0,59

Forskellen fra den bedste til den ringeste tredjedel

Ved at sammenligne hvad den bedste tredjedel og den ringeste tredjedel bruger pr. leveret kg mælk kan man direkte sammenligne, hvor de store forskelle pr. produceret enhed ligger. Den ringeste gruppe får 1,42 kr. mindre i driftsresultatet, hver gang de leverer et kg EKM, sammenlignet med den bedste gruppe. I figur 1 kan det ses, at det hovedsageligt er finansieringsomkostninger, som gør den helt store forskel her. Forskellen i finansieringsomkostninger udgør alene 58%. Det er især realiserede tab på de finansielle forretninger, som udgør 34% af forskellen i forhold til den bedste tredjedel. Stykomkostninger pr. leveret EKM er også medvirkende til, at resultatet er dårligere. Det er stykomkostningerne i stalden, der udgør den største forskel. Det skyldes primært, at der indkøbes dyrt kraftfoder eller i givet fald, at køerne ikke formår at producere den tilstrækkeligt højere mængde mælk i forhold til de højere foderudgifter. Bruttoudbyttet i stalden er heller ikke på niveau med den bedste tredjedel. Forklaringen til dette er dels, at prisen pr. EKM er lavere, og at køernes mælkeydelse er lavere. I bruttoudbyttet er EU-støtten medregnet, fordi den ringeste tredjedel får mere i støtte end de bedste. Derfor er bruttoudbyttet og EU-støtten slået sammen under et under figur 1 og 2. Forskellen i de kontante kapacitetsomkostninger er på 7%, hvor den største del er flere lønomkostninger og vedligeholdelsesudgifter.

Figur 1: Forskel fra bedste til ringeste tredjedel målt i driftsresultat pr. kg EKM. Forskellen er på 1,42 kr. pr. kg EKM. *Kun stor race.*

Forskellen fra midtergruppen til de bedste

De bedste formår at få 0,56 kr. mere pr. kg EKM med ned til driftsresultatet end den midterste gruppe. Forskellen fra den bedste tredjedel til den midterste tredjedel er hovedsageligt stykomkostninger og bruttoudbyttet, som udgør 58% af den samlede forskel. Forskellen i bruttoudbyttet skyldes hovedsageligt forskel i mælkepris, ydelsesforskel samt tilvækstsværdien. Forskellen i stykomkostninger skyldes primært stykomkostninger, stald, hvor midtergruppen pr. kg EKM generelt har højere omkostninger på samtlige stykomkostninger i stalden. De lidt højere finansieringsomkostninger skyldes hovedsageligt, at der bliver brugt flere penge på vedligehold og investeringer over driften. De højere renteomkostninger giver udslag i, at renteomkostninger pr. leveret kg EKM er højere end de bedste, hvorimod forskellen på de realiserede tab på de finansielle forretninger er mere beskedne mellem disse to grupper, end det var tilfældet fra den bedste til den ringeste tredjedel.

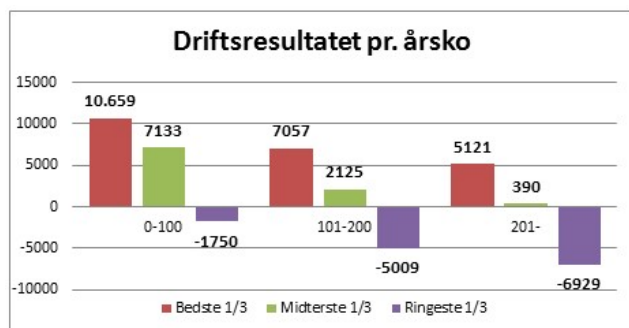
I midtergruppen kan den største forskel op til de bedste forklares i posterne før resultat af primær drift, og der er for midtergruppen dermed et stort potentiale i at styrke den daglige driftsledelse.

Figur 2: Forskel fra bedste til midterste tredjedel målt i driftsresultater pr. kg EKM. Forskellen er på 0,52 kr. pr. kg EKM. *Kun stor race.*

Spredning i driftsresultat fordelt efter besætningsstørrelse

Når driftsresultaterne yderligere bliver opdelt efter besætningsstørrelsen, er spredningen stor. Ved at sammenligne på årsko-niveau laver den bedste og den midterste tredjedel positive resultater uanset størrelse, og den ringeste tredjedel har negative driftsresultater uafhængigt af størrelse. Fordelingen kan ses i figur 3.

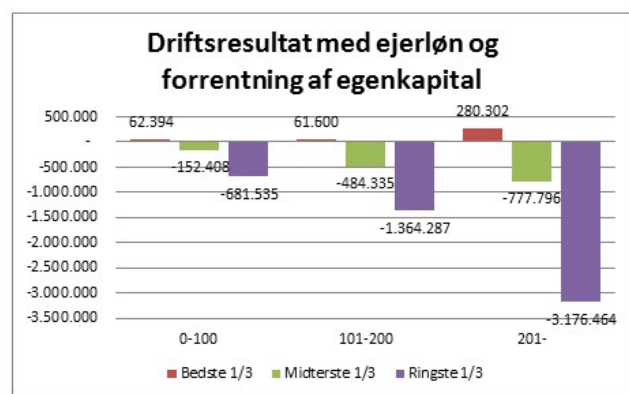
Figur 3: Driftsresultaterne fordelt pr. årsko i de forskellige grupperinger. *Kun stor race.*

Driftsresultater med ejerløn og forrentning af egenkapital

I bedrifterne med 0-100 køer er arbejdskraften udefra meget lille, hvilket gør at tallene ikke er helt sammenlignelige i forhold til de to andre besætningsstørrelser. Ved medregning af ejerløn på alle driftsresultaterne vil det give et mere retvisende billede. I bedrifter med 0-100 køer er ejerlønnen sat til 300.000 kr. Ved de andre besætningsstørrelser er den sat til 450.000 kr. i alt.

Når ejerlønnen er medregnet i driftsresultatet fordelt pr. årsko, er det kun den bedste tredjedel, uanset størrelse, og midterste tredjedel med en besætningsstørrelse på mellem 0-100 køer, der får positive driftsresultater pr. årsko.

Derudover er der ikke medregnet en forrentning af egenkapitalen. Ved en forrentning på 4% af den bundne egenkapital samt ejerløn, er det kun den bedste tredjedel, uanset størrelse, der får positive driftsresultater pr. årsko. For bedrifter under 200 køer ligger det i omegnen af 60.000 kr., og for de store bedrifter over 200 køer opnår den bedste tredjedel et driftsresultat på 280.000 kr. Den ringeste tredjedel har et negativt driftsresultat på ca. 3,2 mio. kr.

Figur 4: Driftsresultaterne korrigeret for ejerløn og forrentning af egenkapital. *Kun stor race.*

Ligesom ved de konventionelle producenter synes der også at være et misforhold mellem bedrifternes fremstillingspris og de opnåede afregningspriser - se mere om fremstillingsprisen på mælk [her](#)

For yderligere information om totaløkonomien for både konventionelle og økologiske malkekvægsbedrifter henvises til [Produktionsøkonomi Kvæg 2011](#).